

4. Legitimitet til forfatter av rapporten: Rapporten burde vært laget av en uavhengig aktør som ikke kan ha kommersielle interesser i utfallet av lovgivningen. Selskaper i revisjonsbransjen betraktes ikke av sivilsamfunn som uavhengige eller uhildede aktører da de har deltatt i lobbyvirksomhet mot land-for-land rapportering. Deloitte anses i tillegg som mindre uavhengig enn andre revisjonsselskaper fordi selskapet også har oppdrag i forbindelse med et tilstøtende regelverk – EITI (Extractive Industry Transparency Initiative) uten at dette er oppgitt i rapporten. Det er derfor vanskelig å vite om det er Finansdepartementet som ønsker å splitte regelverket eller om det en anbefaling fra Deloitte – i siste tilfelle så står anbefalingen i motstrid med innholdet i rapporten og formålene i forskriften.

BEGRUNNELSER FOR HØRINGSMERKNADENE:

1. Rapporten evaluerer ikke, og kan ikke evaluere, målsetningen om å synliggjøre skattetilpasning fordi mekanismen for en slik synliggjøring fremdeles ikke er på plass.

Uønsket skattetilpasning innebærer i høy grad å benytte tredjeland, typisk lavskatteland eller nullskatteland – ofte kalt skatteparadiser – for å overføre inntekter til slike tredjeland, mens kostnadene blir liggende igjen i land med høyere skattesatser.

Hensikten er å skatte så lavt som mulig for inntekter, mens hensikten er å oppnå så høye skattefradrag som mulig for kostnader. Dette har gjort at mange selskaper i dag i praksis nesten ikke betaler skatt til tross for enorme inntekter. Dette er femdobbeltskadelig for både næringsliv, myndigheter og ikke minst befolkning:

- de nasjonale selskapene har mistet den dobbelte verdien av skatten i konkurransekraft:
- de multinasjonale selskaperes konkurransekraft er forbedret gjennom den skatten de slipper å betale
- de nasjonale selskaperes konkurransekraft er svekket gjennom den ekstra skatten de (eventuelt sammen med innbyggerne) må betale ved at andre selskaper ikke betaler (ved at skattenivået er høyere enn nødvendig for disse selskapene) og de får en dobbelt konkurranseulempe ved at
 - samfunnet har mistet den dobbelte verdien av skatten i handlingsrom:
- innbyggernes og de nasjonale selskaperes skatteevne er blitt redusert som følge av at de har måttet kompensere for og betale den skattebyrden som burde vært betalt av de multinasjonale selskapene
- innbyggernes disponible inntekt er mindre som følge av den ekstra skatteregningen, noe som resulterer i redusert kjøpekraft for befolkningen, noe som igjen går utover nasjonale selskaper fordi kjøpekraften svekkes - statens handlingsrom reduseres som følge av redusert skattekapasitet
- det er begrenset hvor mye innbyggerne og de nasjonale selskapene kan oppveie for bortfalte skatteinntekter fra de multinasjonale selskapene, statens styrke vil dermed svekkes.

Når forskriften kun krever, gjennom kobling mellom forskriftens §4, 3.ledd og §4, 2. ledd, at opplysninger om investeringer, ansatte, inntekter og kostnader, kun skal oppgis for land hvor selskapene har betalt mer enn 800.000 kroner i skatt til myndighetene, så er det opplagt at mange lavskatteland og særlig nullskattelandene ikke blir rapportert. Det er tilsynelatende en villet politikk at selskapers registreringer og oppbygning av kapital i skatteparadiser ikke skal fremkomme.

Industri Energi vil gjerne peke på at eksisterende forskrift kan bidra til å forvrengte næringslivets insentiver. Under nåværende forskriften slipper selskaper å rapportere tredjeland (skatteparadiser). Industri Energi er bekymret for at nåværende forskrift kan bidra til tredjeland blir enda mer attraktiv for de selskapene som gjerne vil unngå rapportering eller som har ha noe å skjule.

Vi står overfor en av de mest belyste forskriftene de siste ti årene og vi kan ikke forstå at finansdepartementet ikke har forstått problemet med at ikke alle land rapporterer etter så

mange runder man har hatt om land-for-land forskriften. Denne praksisen tillates og betyr at de multinasjonale selskapene og skatteparadisene i praksis blir beskyttet mot innsyn. Den eneste måten å sørge for at tredjeland rapporteres, og dermed at uønsket skattetilpasning ikke kan skjules lenger, er at bindingen mellom forskriftens §4, 3. ledd og §4, 2. ledd oppheves. Dette kan enkelt gjøres ved at starten på første setning i forskriftens §4, 3. ledd endres FRA «Når det er plikt til å gi opplysninger ...» TIL «Uavhengig av om det er plikt til å gi opplysninger ...».

ALLE land MÅ rapporteres dersom målet om å synliggjøre potensiell uønsket skattetilpasning skal nås.

Deloitte's rapport har ingenting om denne helt vesentlige problemstillingen i sammendraget, og i selve rapporten finner vi kun enkelte spredte referanser (se for eksempel andre og femte avsnitt side 26, punkt 6.3 andre avsnitt side 27 mv). Det er ingen større diskusjon eller problematisering i rapporten om det store hullet i forskriften som dette utgjør fordi samtlige tredjeland hvor skattebetalingene er under 800.000 kr er da ikke medtatt i rapporteringen. Dette utgjør en systematisk svakhet i forskriften, noe som kun er referert til indirekte i andre avsnitt side 40 og i andre avsnittet under oppsummering av intervjuer side 43 uten at det reflekteres noe ytterligere over dette.

2. Det er ikke behov for å skille mer mellom regelverket for synliggjøring av betalinger til myndigheter versus regelverket for synliggjøring av uønsket skattetilpasning – dette er adskilt allerede

Regelverket for synliggjøring av betalinger til myndigheter fremgår av forskriftens §4, 1. og 2. ledd og kalles LLR eller land-for-land rapporteringen. Rapporteringen omfatter kun en rapportering og nedsplitting av skatter på den enkelte skattearter.

Regelverket for synliggjøring av uønsket skattetilpasning fremgår av forskriftens §4, 3. ledd og er kalt ULLR eller utvidet land-for-land rapportering her. Rapporteringen omfatter rapportering av skatter uten detaljer sammen med konteksten – investeringer, ansatte, produksjon, inntekter og kostnader, og ville ved rapportering av ALLE land gitt et vesentlig bidrag til å synliggjøre uønsket skattetilpasning.

Det er vesentlig enklere å utvide forskriften til å omfatte andre selskaper enn det er å begynne å skille mellom de to formålene, noe som ikke er logisk og som ikke er en konklusjon som finner støtte i Deloitte's egen rapport. Vi vil her begrunne hvorfor:

- Dersom andre selskaper skal rapportere på samme måte (bortsett fra produksjon) som utvinningselskaper så er det meningsløst å lage to like regelsett.
- Dersom utvinningselskaper skal rapportere på både oppstrømsvirksomhet og nedstrømsvirksomhet så er det meningsløst å lage to like regelsett.
- Dersom betaling av skatt OG konteksten skatten fremstår i skal rapporteres så er det meningsløst å lage to regelsett fordi skatten og konteksten denne fremgår i hører sammen

Dersom det skal være et regelsett for rapportering av betalinger (LLR) og konteksten disse fremgår i (ULLR) så bør samtlige selskaper forholde seg til samme regelsettet.

Det eneste utvinningselskaper i så tilfelle må gjøre (dersom forskriften allmenngjøres til alle selskaper over en materialitetsgrense) er å splitte sin rapportering i oppstrøm (formål å se på ekstraksjonsvirksomhet særlig i fattige, men ressursrike land og betaling til

myndigheter/uønsket skattetilpasning der) og midtstrøm/nedstrøm (formål å se på betaling til myndigheter/uønsket skattetilpasning i andre deler av konsernet enn i oppstrømsvirksomheten).

Når det gjelder Deloittes egen rapport så motstrider rapportens innhold rapportens konklusjon. Her tar vi det i avsnitt etter avsnitt fra Deloittes egen rapport:

- Sammendraget, syvende avsnitt: «De særnorske kravene i forskriften bidrar til å sette betalingene i en sammenheng og øker derfor informasjonsverdien av rapporteringen». Dette er riktig observert, men henger ikke sammen med konklusjonen. Dersom man splitter regelverkene for de to formålene vil man redusere verdien av begge.
- Sammendraget, åttende avsnitt: «Samtidig er det informasjon som ikke inngår i rapporten (f.eks. bruk av lovlige skatteinsentivordninger) som er viktig for å gi helhetlig forståelse av skatteposisjoner og skattebetalinger». Deloitte treffer her spikeren på hodet. Det er viktig å se skatteposisjoner og skattebetaling i sammenheng, jfr. punktet ovenfor, noe som tilsier at konklusjonen burde bli at regelverkene IKKE burde splittes! Konklusjonen synes derfor feil i forhold til det Deloitte trekker frem i sammendraget og som fremgår også andre steder i rapporten.
- Sammendraget, siste avsnitt: «Ved at regelverket om å synliggjøre skattetilpasning er inkorporert i forskriften som opprinnelig hadde som formål å synliggjøre betalinger til myndighetene, kan det synes som om regelverket rettet mot å synliggjøre skattetilpasning får et begrenset og muligens litt tilfeldig nedslagsfelt.» Den naturlige konklusjonen burde vært at regelverket burde utvides til å inkludere alle selskaper over en viss størrelse, IKKE å splitte regelverkene. Det fremstår som ulogisk å splitte regelverkene når disse henger sammen (betaling og kontekst).

3. Land-for-land reguleringen kan og bør alminneliggjøres til å inkludere alle selskaper over materialitetsgrensene, hvor det eneste som utvinningsselskapene skal rapportere særskilt på er produksjon. Alle andre tall bør rapporteres for samtlige selskaper, men utvinningsselskaper splitter rapporteringen på oppstrøm og nedstrøm.

Det er ingenting som tilsier at ikke andre multinasjonale selskaper kan rapportere på nøyaktig samme måte som utvinningsselskaper, bortsett fra produksjon. Produksjon for de fleste andre multinasjonale selskaper enn utvinningsindustri og noen få bransjer til være helt meningsløst. Det anbefales derfor at produksjonsrapportering forbeholdes selskaper, slik som utvinningsselskaper, hvor produksjon er et meningsfylt begrep. Det eneste grepet som trengs å gjøres er å allmenngjøre forskriften til å omfatte alle selskaper over materialitetsgrensen og det eneste utvinningsselskapene må gjøre er å rapportere oppstrøms-virksomheten inklusive produksjon, separat fra resten av virksomheten.

Grunnen for den eksisterende delingen mellom LLR (rapportering av betalinger – med detaljer) og ULLR (rapportering av betalinger OG betalingenes større kontekst) er at de begge er gjensidig avhengige og nødvendige, men kun ULLR er nødvendig å innta i note til regnskapet slik også Stortinget har bedt om:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå effekten av forskriften for LLR-rapportering målt mot Stortingets målsetting om å synliggjøre uønsket skattetilpasning og sikre at relevante opplysninger knyttet til LLR-rapporteringen fra datterselskaper og støttefunksjoner

fremkommer i regnskapet. Stortinget ber regjeringen også vurdere hvordan det kan etableres et tilsyn med rapporteringspliktige etter LLR_regelverket.»

Det er viktig å sortere riktig hva anmodningen gjelder og hvilke prosess anmodningen gjelder. Stortingets anmodning gjelder ULLR, ikke LLR. Tilsvarende gjelder Industri Energis innsats for å få ULLR – utvidet land for land rapportering inn i note til regnskapet, ikke LLR, men ULLR – utvidet land for land rapportering.

Selve skattebetalingene i alle dets detaljer kan godt rapporteres i en egen rapport, men det gir ikke mening å ikke inkludere ULLR (skatter per land i sin kontekst) i note til regnskapet. Dette vil gi koblingen mellom regnskapene slik de fremgår av resultatregnskap og balanse og andre noteopplysninger og LLR – land for land rapportering (skattebetalinger etter sin art og per prosjekt).

Det er en gledelig utvikling at selskaper, eksempelvis Statoil, nå begynner å innta LLR – land for land rapportering – i årsrapporten. Dette er likevel ikke tilstrekkelig. ULLR – utvidet land for land rapportering – trenger å inntas som noteopplysning for å gjøre koblingen mellom regnskapet og LLR – land for land rapportering – komplett. Dette er helt uavhengig av om vi snakker om utvinningsselskaper eller om vi snakker om andre multinasjonale selskaper.

4. Rapporten burde vært laget av en uavhengig aktør

a. Selskaper i revisjonsbransjen betraktes ikke av sivilsamfunn som uavhengige aktører da de har deltatt i lobbyvirksomhet mot land-for-land rapportering

Akkurat som sivilsamfunnsorganisasjoner ville blitt ansett som ikke uhildet (på grunn av at sivilsamfunn har lobbet FOR innføring av land-for-land rapportering) dersom en slik organisasjon hadde utformet en evalueringsrapport til Finansdepartementet om land-for-land rapportering, så er det like selvsagt at et revisjonsselskap ikke kan anses som uhildet (på grunn av at revisjonsselskapene har lobbet MOT land-for-land rapportering) til å utforme en slik evalueringsrapport til Finansdepartementet om land-for-land rapportering.

En sivilsamfunnsorganisasjon har imidlertid ingen direkte økonomisk interesse i land-for-land rapporteringsregelverket. Derfor er en sivilsamfunnsorganisasjon mer uhildet enn et revisjonsselskap hvis bransje har en økonomisk interesse både i hvordan land-for-land regelverket blir utformet og hvordan det blir praktisert, inklusive eventuell revisjonsplikt, attestasjonsoppgaver mv. Industri Energi er av den oppfatning at å inkludere ULLR i note til finansregnskapet vil medføre at informasjonen fremgår på et tillitvekkende sted (note til finansregnskapet), og uten at det er behov for ekstra revisjon av innholdet, utover å sjekke på stikkprøvebasis at de tallene som inngår i konsernregnskapet land for land gjenspeiles i noteopplysning om utvidet land-for-land rapporteringen i noteopplysning.

På grunn av ovenstående er Industri Energi kritisk til at oppdraget er gitt til et revisjonsselskap, og mener at rapportens vekt og konklusjon svekkes betydelig som følge av dette.

b. Deloitte anses som mindre uavhengig enn andre revisjonsselskaper fordi selskapet også har oppdrag i forbindelse med et tilstøtende regelverk – EITI (Extractive Industry Transparency Initiative) – uten at dette er oppgitt i rapporten

En konkret problemstilling som Deloitte ikke gjør oppmerksom på i forbindelse med publisering av rapporten er at Deloitte er engasjert i attestasjonsoppgaver i forbindelse med

EITI (Extractive Industry Transparency Initiative). Vi er overrasket over at Deloitte har søkt, og fått, oppdraget, og vi er enda mer overrasket over at Deloitte i innledningen til rapporten ikke har gjort rede for denne koblingen. I mange andre sammenhenger har myndighetene gjennom Olje- og Energidepartementet og med støtte fra Finansdepartementet og EITI-sekretariatet og med aktiv støtte fra Deloitte forsøkt å lage koblinger mellom EITI mainstreaming i Norge og LLR – land for land rapportering/ ULLR – utvidet land for land rapportering og når Deloitte publiserer en evaluerings-rapport om LLR – land for land rapportering/ ULLR – utvidet land for land rapportering er en slik opplysning helt fraværende. Dette er ikke tillitvekkende, og alle høringsinstanser bør være oppmerksom på dette.

Selv om dette ikke er et forskningsprosjekt, så er det like fullt en etisk god vurdering, at dersom man har mottatt finansiering fra en kilder som kan medføre at oppdraget kan anses å ikke være fullstendig uavhengighet mellom oppdragsgiver og oppdragstaker, å opplyse om dette I dette tilfelle mener vi både Finansdepartementet og Deloitte burde unngått at dette oppdraget ble utført i regi av Deloitte for å sikre en fullstendig uhildet gjennomgang.

c. Det er derfor vanskelig å vite om det er Finansdepartementet selv som ønsker å splitte regelverket eller om dette en anbefaling fra Deloitte – i siste tilfelle så står anbefalingen i motstrid med innholdet i rapporten og formålene i forskriften.

Årsaken til at spørsmålet reises er at det er naturlig at innholdet i en rapport bygger opp under dens konklusjon. I dette tilfellet står vi overfor en rapport som i mange henseender i sitt innhold fremmer argumenter som passer best med å allmenngjøre eksisterende forskrift og sikre at man kun har ett regelverk å forholde seg til når det gjelder LLR (synliggjøring av skattebetalinger) og ULLR (synliggjøring av skattenes kontekst) uansett hvilken type selskap man er. Spørsmålet som tvinger seg frem er derfor om konklusjonen er Finansdepartementets ønske eller Deloitte's egenutviklede konklusjon. Dersom det er Deloitte's egenutviklede konklusjon er det underlig at rapporten i hovedsak ikke bygger opp under konklusjonen.

I rapporten fra Deloitte fremgår det ikke hva som er formålet med å skille reglene fra hverandre. En allmenngjøring synes iøynefallende mye bedre enn å lage to regelsett som bedrifter må forholde seg til. Det er i rapporten ikke tilfredsstillende redegjort for hva Deloitte helt konkret mener man skulle oppnå ved å skille reglene, som skulle være bedre enn en allmenngjøring av eksisterende forskrift. En konsekvens av skillet kan være å opprettholde LLR i det offentlige rom mens ULLR «fusjoneres» med LLR for skatteformål og unntas offentlighet på lik linje med LLR for skatteformål. Dette vil være en stor misforståelse av formålet med ULLR. Hele poenget er at ULLR gir åpenhet og transparens i det offentlige rom ved å sette skattebetalinger inn i sin rette kontekst.

Det at informasjon tilflyter offentligheten er særlig viktig for følgende grupper:

- **Det offentlige:** så lenge utviklingen av ULLR holdes i det offentlige rom så vil omfanget av informasjon til norske myndigheter være mye større enn om ULLR «fusjoneres» med LLR for skatteformål. Når Frankrike innførte LLR for finansinstitusjoner så innførte de også ULLR i det offentlige rom. Det er stor sannsynlighet for at dette vil overføres til resten av EU i neste runde når det gjelder LLR i EU. Gjøres ULLR til informasjon kun til skatteadministrasjoner, så vil også skatteadministrasjoner miste mye informasjon og kompetanse. De vil miste informasjon fordi de da vil være begrenset til informasjon om de selskapene som inngår i

deres land, mens dersom ULLR er offentlig så vil skattemyndighetene ha informasjon om alle lands ULLR etterhvert som disse kommer på plass.

- **Statistikk:** så lenge utviklingen av ULLR holdes i det offentlige rom så vil informasjonen være tilgjengelig for statistikk og analyser. Dette vil være en revolusjonerende forbedring i verdens statistikkgrunnlag og vil medføre bedre faktagrunnlag og bedre beslutningsunderlag verden over.

- **Investorer og analytikere:** så lenge utviklingen av ULLR holdes i det offentlige rom så vil informasjonen være tilgjengelig for denne brukergruppen. Dette er nesten den viktigste brukergruppen av offentlig tilgjengelig informasjon om ULLR fordi dette er de som investerer sine penger i de ulike selskapene. Dette inkluderer institusjonelle investorer som Folketrygdfondet, Statens Pensjonsfond Utland og andre. Ved å få tilgang til denne informasjonen kan investorene ta med i sine betraktninger ulike selskapers skattetilpasning. Dette vil lede til bedre beslutninger blant investorene for å øke åpenheten i en høyrisikoindustri omgitt av en sekreterseindustri. Utvidet land-for-land-rapportering vil gi investorer bedre informasjon til å vurdere selskapers eksponeringer i ulike land og landkontekster – inkludert tredjeland. Det vil kunne bidra til at investorer kan holde seg borte fra selskaper de ikke liker skattetilpasningene til, og kan investere i selskaper de har større interesse av å investere i. Det vil styrke investorers, analytikeres, aksjeeieres og verdipapirmarkedet generelt for å bedre vurdere risiko og utarbeide risiko/fortjeneste profiler for sine investeringer og for bedre å kunne sammenlikne kvaliteten i ledelsen i et selskaper og vurdere dette opp mot hvilke strategier selskaper bruker. Det er i praksis ingen gruppe som så direkte kan påvirke selskaper som investorene gjennom generalforsamlingsbeslutninger, styreverv mv. Flere investorer og aktører i næringslivet har sagt at de ønsker denne informasjonen, noe som også bekreftes gjennom spørreundersøkelsen til Deloitte. En analyse gjennomført av KLP viste til at 100% av deres analytikere ville hatt nytte av denne informasjonen i sin vurdering av selskaper. Grunnen til at informasjonen foreløpig ikke benyttes er at forskriften ikke er tilfredsstillende utformet ved at tredjeland ikke rapporteres.

- **Media:** så lenge utviklingen av ULLR holdes i det offentlige rom så vil informasjonen være tilgjengelig for denne brukergruppen. Det betyr at man kan analysere og rapportere om næringslivet på en mye sikrere måte enn å måtte benytte gravejournalister. Dette betyr at man kan beskytte liv og helse for journalister på en bedre måte enn i dag.

- **Bedriftene selv:** så lenge utviklingen av ULLR holdes i det offentlige rom, så vil informasjonen medføre at endel skattetilpasninger vil forsvinne fordi de ikke tåler dagens lys. Dette vil være en fordel for de bedriftene som ikke benytter slike skattetilpasninger fordi konkurransen mellom selskapene da blir mer lik. I tillegg så vil man lettere kunne sammenligne skattetilpasninger mellom selskaper og mellom land, noe som vil forbedre forståelsen for hva som faktisk foregår i næringslivet. Med denne kunnskapen kan man også lettere gjøre seg opp en oppfatning av hva som er uønsket skattetilpasning og hva som er legitimt. Det må antas at konkurransen selskapene imellom blir mer lik med tilgang på ULLR i det offentlige rom.

Med vennlig hilsen,
Industri Energi